

vitosti toliko dědický nárok podle Šu 608 obč. zák. a nejsou dosud jejími spoluvlastníky, v Šu 825 obč. zák. uvedenými, proti kterým jediné lze se podle Šu 830 obč. zák. domáhati zrušení spoluvlastnictví.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nelze sice souhlasiti s odvolacím soudem ve všem, co uvedeno jest v důvodech napadeného rozsudku, ale, pokud odvolací soud zamítl žalobu, domáhající se zrušení spoluvlastnictví z důvodu v Šu 830, druhá a třetí věta uvedeného, jest napadený rozsudek správný. Co se týče názoru odvolacího soudu, že Filomena M-ová jest neprávem o zrušení spoluvlastnictví žalována, ježto její spoluvlastnictví k jedné polovině usedlosti jest stíženo fideikomisární substitucí pro ostatní žalované a ona jest tudíž po rozumu Šu 613 obč. zák. toliko požívatelkou dotyčného podílu, nelze tento názor sdíleti. Filomena M-ová i když jest ohledně svého spoluvlastnictví oním závazkem zatížena, jest přes to spoluvlastnicí a jako taková může býti a také právem byla o zrušení spoluvlastnictví žalována. Nesprávně má též soud odvolací za to, že ani ostatní žalovaní, ježto jsou jen poddědici, nejsou ke sporu oprávněni. Žalobou jest se domáháno zrušení spoluvlastnictví vůbec, tedy i spoluvlastnictví čekatelů, to se však bez jejich souhlasu státi nemůže a, ježto souhlas ten odpírán, nezbylo žalobci než aby i fideikomisární substituti, tedy ostatní žalovaní, byli žalováni. Právem tudíž i na ně byla žaloba podána. Otázkou, kterou se zabýval odvolací soud, zda notářský spis ze dne 11. listopadu 1910, na základě něhož nabyt žalobce od Filomeny M-ové spoluvlastnictví k jedné čtvrtině usedlosti, jest svatební smlouvou či nikoli a může-li Filomena M-ová, když její manželství se žalobcem bylo z viny tohoto rozvedeno, žalovati o zrušení dotyčné smlouvy a o zrušení žalobci postoupeného spoluvlastnictví, není třeba se zabývati, protože otázka tato není pro rozřešení tohoto sporu rozhodnou a jest mimo jeho rámec. Stačí nesporná okolnost, že spor o zrušení oné smlouvy a zrušení žalobcova spoluvlastnictví jest zahájen. Zahájen-li tento spor, pak, protože nutno počítati i s možností zrušení spoluvlastnictví žalobcova a protože prodej společných nemovitostí znamenal by nepopíratelně pro žalovanou stranu újmu, újma ta ovšem v případě příznivého skončení sporu pro Filomenu M-ovou by nastati nemusila, jest s nižšími soudy v tom souhlasiti, že žaloba o zrušení spoluvlastnictví jest po rozumu Šu 830 druhá a třetí věta obč. zák. předčasnou a byla proto napadeným rozsudkem právem pro tentokrát zamítnuta.

Čís. 4722.

Určovací žaloba.

Právní zájem není opodstatněn úmyslem, by požadovaným určovacím rozsudkem bylo působeno na rozhodnutí jiného sporu, projednávaného v cizině.

Soud má sice sám od sebe, i bez námítky, zkoumati, zda jest zde právní zájem na určení, není však povinen, by se všech možných hledisk

pátral po tom, zda mohl by snad právní zájem býti opodstatněn i jinak, než učinil to žalobce.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 1977 24.)

Žalobě banky U. proti bance K. o určení, že žalovaná banka není (nebyla) oprávněna od banky Comerciala v Černovicích požadovati úhradu 190.000 (239.590) Kč za to, že předchudkyně žalované dne 20. února 1919 k příkazu černovické filiálky vyplatila žalobkyni částku K 190.000, a že banka Comerciala v Černovicích není (nebyla) povinna žalované bance tuto částku zaplatiti, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D u v o d y:

Žalobkyně odůvodňovala v žalobě právní zájem na neodkladném zjištění, v žalobní žádosti blíže označeném, svým záměrem, úspěšného rozsudku o této žalobě použití ve sporu, který vede s bankou C. v Černovicích u zemského jako obchodního soudu tamtéž, poněvadž prý jedině takto může dosíci, by žaloba u soudu v Černovicích proti ní vznesená, byla zamítnuta. Nižší soudy nepřihlížely k tomuto domnělému právnímu zájmu na určení, nepokládajíce jej patrně za dostatečný, by určovací žalobu odůvodnil, a to právem. Nelzeť se domnívati, že by kterýkoli soud přiznal rozsudku cizozemského soudu rozhodný vliv na své vlastní rozhodnutí, zejména tehdy, když onen soud v souvislém sporu projevil již o téže právní otázce opačný názor než ten, který v určovacím rozsudku má dojiti výrazu, a když z důvodů tohoto rozsudku je zřejmo, že právě jen proto byl vyvolán, aby jím na ono rozhodnutí bylo pusobeno. Než přes to uznaly nižší soudy určovací žalobu, třebaže zřejmý nedostatek právního zájmu, žalobkyní tvrzeného, jím neušel, za přípustnou, protože prý žalobkyně má na určení jiný zájem, ježto se může na žalované domáhati náhrady škody, vzniklé jí jednáním žalované, nebyla-li tato k němu oprávněna, jak právě žalobou má býti určeno. Tento postup nižších soudů napadá dovolání právem. Lze sice souhlasiti s názorem z rozhodnutí nižších soudů vyplývajícím, že určovací žaloba nemusí bez výjimky vždy právní zájem na určení a okolnosti, z kterých se na něj dá souditi, výslovně uváděti. Nebude toho zejména třeba, když obě plyne již samozřejmě z povahy věci samé aneb z celkového žalobního děje. V takovém případě bude soud moci přihlížeti i k právnímu zájmu, který žalobce ani netvrdil. Ale o takový případ tu nejde. V žalobě se žalující strana výslovně dovolává jen toho, že má zájem na použití určovacího rozsudku ve sporu, vedeném v Černovicích, nikoli též toho, že utrpěla jednáním žalované škodu, jejíž náhrady se chce domáhati. V odvolání připouští žalobkyně sama, že toho v prvé stolici vůbec výslovně neuvedla, má však za to, že tento její úmysl prý sám sebou vyplýval z přednesu při ústním jednání, že žalovaná je zodpovědna za veškeré následky neoprávněného požadavku čsl. korun od banky Comerciale v Černovicích. Ale z protokolu o ústním jednání, který by o takové změně podstatného žalobního základu a přednesu podle

§u 209 c. ř. s. pomlčeti nesměl a který, byv zástupcem žalující bez odporu podepsán, činí plný důkaz o průběhu a obsahu jednání, svědčícím pravému opaku, nelze tvrzený přednes žalobkyně seznati. Než i kdyby se byl stal, neplynul by z něho ještě úmysl žalobkyně, na žalované se domáhati náhrady případné škody. Avšak i kdyby tomu tak bylo, nebyl by tento přednes jistě totožným s tím, co nižší soudy za právní zájem uznaly, že totiž žalovaná žalobkyni škodu způsobila, jejíž náhrady se tato na ní může domáhati. Nebyly proto nižší soudy oprávněny, k tomuto domnělému právnímu zájmu, jehož žalobkyně, jsouc zastoupena právním zástupcem, ani výslovně ani zřetelně neuplatňovala, přihlížeti. Jest sice pravda, co praví odvolací soud, že totiž otázku, má-li žalobce právní zájem ve smyslu §u 228 c. ř. s., je soudům řešiti z úřední moci, to však jen v tom smyslu, že se jí musí zabývati, i kdyby odpůrcem nebylo vytýkáno, že takového zájmu není, nikoli i v tom smyslu, že by soudy byly povinny, z úřední moci přihlížeti ke všem okolnostem, z kterých byl žalobce snad nějaký zájem na určení mohl dovozovati, třeba že jej ani výslovně ani zřetelně netvrdil. Jest naopak na žalobci, aby žalobu a všecken svůj přednes vybavil se žádoucí přesností, v §§ 226 a 178 c. ř. s. předepsanou, žalobu určovací tedy zejména jak do příčiny, která zavdává k žalobě přímý podnět, tak i co do účelu, kterého má rozsudkem býti dosaženo. Konečně by určovací žaloba pro právní zájem, nižšími soudy uznaný, byla nepřipustna, i proto, že by byla možnou žaloba o plnění. Vždyť rozsudek prvé stolice sám praví výslovně, že žalovaná svým jednáním škodu způsobila, jejíž náhrady se tato na ní může domáhati. Je-li možnou žaloba o plnění, není zpravidla přípustnou žaloba na určení, leč by žalobce pro ni dolíčil zvláštní důvody, o což se však v projednávaném sporu ani nepokusil. Je tudíž určovací žaloba pro nedostatek právního zájmu na nutkavém určení nepřipustna, pročť ji bylo již z tohoto důvodu zamítnouti, a není dále třeba se zabývati její věcnou stránkou.

Čís. 4723.

Dráha neručí za poškození lidí a věcí tím, že je zasáhl vlak na závorami nechráněné křižovatce cesty s místní dráhou, pak-li strojvůdce dával zavčas předepsaná výstražná znamení.

(Rozh. ze dne 24. února 1925, Rv I 30/25.)

Matka žalobců, přejíždějíc na povoze trať místní dráhy, byla zachycena vlakem a usmrcena i se spolujedoucím synem, povoz pak byl poškozen. Žalobu pozůstalých dětí na dráhu o náhradu škody oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Ač to výslovně neuvádějí, opírají žalobci, jak patrně z jejich přednesu a i ze žaloby samé, svůj náhradní nárok jednak o ustanovení zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. (žalují u obchodního senátu místa úrazu dle §u 3 téhož zák.), jednak o předpisy občanského zákona o náhradě škody (domáhají se i náhrady škody věcné a tvrdí a dokazují zavinění dráhy). Náleží tedy žalobcům, aby dokázali